

Καθημερινή 30 Ιανουάριου 2004

Από την Μικρά Ασία στην προπολεμική Αθήνα

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ - ΠΟΘΟΥ**

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ Τον αιώνα

που έκλεισε με όλες τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις της αθηναϊκής ζωής επιχειρεί να δώσει η Πόλυ Μπλιώρη, με το νέο μυθιστόρημά της «Η Νανά των ανοιχτών λογαριασμών». Πρόκειται για το δεύτερο μυθιστόρημα μιας τριλογίας που την ονομάζει «Το Θέατρο των Ανιόντων», και που ήδη το πρώτο μέρος της κυκλοφόρησε σαν ανεξάρτητο και μαζί εξαρτημένο μυθιστόρημα (αφού τα βασικά πρόσωπα είναι τα ίδια), με τον τίτλο «Ο κλήρος πέφτει στην Αρήτη» (εκδόσεις Πατάκη, 1999), ένα μυθιστόρημα που πολύ επαινέθηκε από την κριτική αλλά και αγαπήθηκε από το κοινό. Και δεν είναι τυχαίο που το ονομάζει «θέατρο», γιατί ολόκληρο το μυθιστόρημα το παρουσιάζει σαν ζωντανό δράσιμο, μέσα από τα εξελισσόμενα γεγονότα της ρέουσας καθημερινότητας και μέσα από τις παράλληλες εσωτερικές καταστάσεις των προσώπων, τις ψυχογραφικές και ορμέφυτες.

Βασικός άξονας των δύο μυθιστορημάτων είναι ο ξεριζωμός των ανθρώπων από τη Μικρασία, οι μνήμες που κουβάλησαν, οι πληγές και ο διαφορετικός τρόπος αντιμετώπισης. Η Νανά των ανοιχτών λογαριασμών θα κάνει επίπονο και επίμονο αγώνα να τα ξε-

χάσει όλα αυτά και να ενταχθεί στην αθηναϊκή κοινωνία, όπου βρέθηκε με την αδερφή της Αρήτη, από τη νηπακή ηλικία. Οι δύο αδερφές, η Αρήτη και η Νανά, ήρθαν στην Αθήνα ξεριζωμένα προσφυγάκια, η πρώτη δύο χρόνων, και η δεύτερη έξι, και έμειναν σε μια φτωχογειτονιά, στην οδό Ελπίδος, προσπαθώντας να ενώσουν τα κομμάτια ανάμεσα στο εκεί και στο εδώ, να βρουν μια ταυτότητα και μια καινούργια μοίρα. Αντίθετες σε χαρακτηριστήρα και στάση ζωής οι δύο αδερφές, θα πρωταγωνιστήσουν στα μυθιστορήματα, η Αρήτη στο πρώτο, με την ευαίσθητη και εύθραυστη ψυχικότητα της και με τον έντιμο και πολύ ανθρώπινο χαρακτήρα της, η Νανά στο δεύτερο, ένα πρόσωπο δυναμικό, απρόβλεπτο, παρορμητικό, που θέλει να ορίζει τη μοίρα όλων όσοι βρίσκονται γύρω της.

Δύο επίπεδα

Το μυθιστόρημα εκτυλίσσεται σε δύο βασικά επίπεδα. Το ένα είναι της εξωτερικής πραγματικότητας, με την περιρρέουσα ατμόσφαιρα των εκάστοτε κοινωνικών και πολιτικών γεγονότων που σημάδεψαν τον αιώνα, όπως αυτό της μικρασιατικής καταστροφής, που περνάει μέσα από

τα τραύματα και τις μνήμες, ή όπως το πραξικόπημα της χούντας και η σκληρή επταετία, όπως η μεταπολίτευση και οι κοινωνικές μετακινήσεις. Το άλλο επίπεδο είναι αυτό της τραυματικής μνήμης, ο εσωτερικός δικασμός, το ραγισμένο πρόσωπο, εν τέλει, το θεατρικό δράσιμο, που επιζητεί μια θεατρική σκηνή για να αυτοαποκαλυφθεί. Και η θεατρική σκηνή είναι από τη μια ολόκληρη

Το μυθιστόρημα «Η Νανά των ανοιχτών λογαριασμών» της Πόλυς Μπλιώρη.

η εξωτερική πραγματικότητα, που συμπαρασύρει γεγονότα και πρόσωπα και κοινωνικές αλλαγές, από την άλλη, ο ραγισμένος ψυχιζμός της Νανάς, ο αμείλικτος αγώνας της να επιβιώσει, να επιτύχει, να ξεχάσει, προ-

παντός να ξεχάσει, να ευτυχήσει με κάθε θυσία. Αφειρητά εκκίνησης των δύο αυτών επιπέδων του μυθιστορήματος είναι το σκηνικό ενός ακριβού θεραπευτηρίου των Αθηνών, όπου η Νανά ή Ναυσικά, μεγάλη πια γυναίκα, με δύο κόρες παντρεμένες και εγγόνια, βρίσκεται μπρος στον άρρωστο άνδρα της, σπουδαίο κάποτε και επιτυχημένο επιχειρηματία. Εκεί, σ' εκείνο το ιδιαίτερο σκηνικό, με τον θάνατο να φτερουγίζει πάνω της, θυμάται και προσπαθεί να κλείσει λογαριασμούς, θυμάται και πονά, θυμάται και βγάζει τα δικά της συμπεράσματα για τη

ζωή και τα λάθη που έκανε. Με δυνατή γραφή, ψυχογραφική, θεατρική ακόμα, αφού το κύριο πρόσωπο, η Νανά, ζει τα γεγονότα μέσα από εσωτερικές ρωγμές, από εκρηκτικό αυτοέλεγχο, από τραύματα μνήμης, η Πόλυ Μπλιώρη έδωσε ένα μυθιστόρημα ποταμό, όπου κυριαρχεί η γυναίκα. Η γυναίκα ως μάνα, ως κόρη, ως αδελφή, ως θεία, ως γιαγιά. Η γυναίκα και η ανεξερεύνητη ψυχή της. Αυτές οι θεμελιακές και μαζί εύθραυστες σχέσεις κάνουν το μυθιστόρημα εντελώς ιδιαίτερο και σημαντικό. Αλλά και ο τρόπος, η τέχνη, που η συγγραφέας συνδέει τις μεγάλες μνήμες με τα ελάχιστα αντικείμενα, το παλιό μπαούλο που ήρθε από «εκεί», γεμάτο μαγικά πράγματα, η ξεχασμένη κούκλα, ο κακοσκαλισμένος σταυραετός ή το παλιό χράμι και άπειρα άλλα, δίνουν στο μυθιστόρημα μια ιδιαίτερη δύναμη, καθώς, όσο η βασική ηρωίδα προσπαθεί να κόψει τους δεσμούς με τις ρίζες και τις μνήμες, τόσο αυτές θεριεύουν.

Χαμένες μνήμες

Η «Νανά των ανοιχτών λογαριασμών» είναι ένα μυθιστόρημα που, εκτός από τη γοητευτική του γραφή και την ψυχογραφική του δύναμη, διασώζει μνήμες που χάνονται, συνήθειες ζωής που ξεχνιούνται, πρόσωπα που βγήκαν από τη συλλογική μνήμη του τόπου με το βλέμμα στραμμένο «εκεί».

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 30-3-2004